

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 13.9.2006
KOM(2006) 502 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Viden i praksis: en bredt funderet innovationsstrategi for EU

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Viden i praksis: en bredt funderet innovationsstrategi for EU

1. VORES FREMTID AFHÆNGER AF INNOVATION

På bemærkelsesværdig kort tid har den økonomiske globalisering ændret den økonomiske verdensorden og givet nye muligheder og nye udfordringer. I denne nye økonomiske orden kan vi i Europa ikke stå distancen, hvis vi ikke bliver bedre til at få idéer, til at reagere hurtigere på forbrugernes behov og præferencer og til at innovere mere.

Borgerne i EU er optaget af en række vigtige spørgsmål såsom klimaændringer, udtømmelsen af de ikke-vedvarende ressourcer, demografiske ændringer og et øget sikkerhedsbehov, som kræver, at der sættes samlet ind på at bevare den europæiske model, som kombinerer økonomisk fremgang med solidaritet. Den berettigede interesse for disse spørgsmål må ses som en chance for at forbedre Europas globale økonomiske **konkurrenceevne**. Jo hurtigere Europa kan reagere, jo større er chancerne for succes og for, at den løsning, Europa vælger, kommer til at tjene som global model. I hele spektret fra miljøbeskyttelse ved hjælp af økoinnovation og til forbedring af den enkeltes trivsel ved hjælp af mere intelligent infrastruktur er Kommissionen overbevist om, at innovation i bred forstand er et af de centrale svar på borgernes tanker og spørgsmål om, hvordan fremtiden vil forme sig materielt set.

EU har et ekstraordinært innovationspotentiale. Europa har en lang tradition for epokegørende opfindelser. Det har en mængde kreative indbyggere og kan trække på sin kulturelle diversitet. Det danner grundlag for et af de største indre markeder i verden, hvor innovative produkter og tjenester kan afsættes i stor skala. Det har også en tradition for en stærk og ansvarlig offentlig sektor, som bør udnyttes.

Der er allerede blevet gjort meget for at modernisere EU's økonomi. **Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse**¹, der blev præsenteret i 2005, indeholder et omfattende sæt politikker og reformer, der skal gøre de lovgivningsmæssige og økonomiske rammer i Europa mere innovationsvenlige. Heri indgår også det centrale mål, at udgifterne til forskning og udvikling skal nå op på 3 % af BNP. Aftalen om de nye finansielle rammer, herunder samhørighedspolitikken, det syvende rammeprogram for forskning og udvikling og rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation åbner op for betydelige bevillinger til innovation. **Kommissionens meddelelse "Mere forskning og innovation"**² fra oktober 2005 indeholder et program med 19 indsatsområder for både EU og medlemsstaterne, som er ved at blive gennemført som planlagt.

¹ "En fælles indsats for vækst og beskæftigelse: Fællesskabets Lissabon-program", KOM(2005) 330 af 20.7.2005.

² "Mere forskning og innovation - investering i vækst og beskæftigelse: En fælles tilgang", KOM(2005) 488 af 12.10.2005.

Medlemsstaterne gennemfører innovationsfremmende foranstaltninger som led i de **nationale reformprogrammer**, der er baseret på de integrerede retningslinjer i den fornyede Lissabon-strategi for vækst og beskæftigelse. European Trend Chart on Innovation³ har givet et klart billede af vores innovationsresultater og af de nationale innovationssystemer i EU's medlemsstater og af deres styrke og svage sider. Denne funktion gør det muligt nøje at holde øje med de fremskridt, der sker.

Selv om der således allerede er et stærkt politisk fokus på innovation, halter EU stadig bagefter, og den europæiske økonomi er endnu ikke blevet den i alle henseender innovative økonomi, den er nødt til at være. I rapporten "Creating an Innovative Europe"⁴ (Aho-rapporten) fremhæves hovedårsagerne til, at dette potentiale indtil nu ikke er blevet fuldt udnyttet, og det fremføres også i rapporten, at der hurtigt må gøres noget, før det er for sent. En af de vigtigste konklusioner i rapporten er, at **erhvervsmiljøet skal gøres mere innovationsvenligt**.

Kommissionen er overbevist om, at der er behov for at gøre endnu mere - Europa er nødt til at blive et ægte videnbaseret og **innovationsvenligt samfund**, hvor innovation ikke skaber frygt i offentligheden, men hilses velkommen, og ikke hæmmes, men fremmes, og hvor innovation er en vigtig samfundsmæssig værdi og påskønnes for sit bidrag til alle borgernes velfærd. Det er derfor, Det Europæiske Råd på sit møde i foråret opfordrede Europa-Kommissionen til at forelægge en **bredt funderet innovationsstrategi for Europa**, som omsætter investeringer i viden til produkter og tjenester.

Nærværende meddelelse indeholder en sådan strategi og tager særlig hensyn til anbefalingerne i Aho-rapporten. Det sker i form af en ramme, der skal fremme innovation ved at sammenknytte forskellige politikområder, som har betydning for innovation. Hensigten er at skabe en ramme for de politiske drøftelser om innovation på nationalt og europæisk plan. I meddelelsen skitseres de vigtigste planlagte eller igangværende initiativer, og der peges på nye indsatsområder. Samtidig præsenteres der også en mere fokuseret strategi, der skal gøre det lettere at skabe og markedsføre nye innovative produkter og tjenester inden for lovende områder - "lead markets". Til gennemførelse af denne omfattende dagsorden indeholder meddelelsen ikke forslag om nye strukturer, men tager i stedet udgangspunkt i de eksisterende retlige og institutionelle rammer under det fornyede Lissabon-partnerskab for vækst og beskæftigelse, hvor der allerede er blevet indført en politisk platform for partnerskabet mellem medlemsstaterne og Kommissionen.

I dag har Europa ikke brug for at indgå nye forpligtelser: Europa har brug for **politisk lederskab og målrettet handling**. I stedet for at bevare etablerede strukturer, som har vist sig uegnede til at klare det 21. århundredes udfordringer, må medlemsstaterne være parate til at investere i foregribende og opfølgende strukturændringer. Det kræver specielt, at der omdirigeres ressourcer til uddannelse, ikt og forskning og til skabelse af vækst og job med høj merværdi. EU's nye finansielle ramme for perioden 2007-2013 er første skridt i denne retning. Også på nationalt plan bør der ske en sådan omprioritering.

³ Trend Chart - Innovation Policy in the EU - se <http://trendchart.cordis.lu/>.

⁴ "Creating an Innovative Europe": rapport fra den uafhængige ekspertgruppe om F&U og innovation, der blev nedsat efter Hampton Court-topmødet, og som har Esko Aho som formand.

EU kan kun blive innovativ på alle områder, hvis alle aktører inddrages, og særlig, hvis der på markedet er en efterspørgsel efter innovative produkter. Alle parter - erhvervslivet, den offentlige sektor og forbrugerne - må inddrages i denne bredt anlagte strategi. Det skyldes, at innovationsprocessen ikke blot berører erhvervslivet, men også offentlige myndigheder på nationalt, regionalt og lokalt plan, de forskellige organisationer i civilsamfundet, fagforeningerne og forbrugerne. Et sådant omfattende partnerskab for innovation vil skabe en "god cirkel", hvor udbud af nye idéer og efterspørgsel efter nye løsninger driver og trækker innovationen fremad. Innovation er afhængig af en kraftig efterspørgsel fra forbrugerne og borgerne efter nye og innovative produkter og tjenester. Ud over at der må skabes de optimale rammer og muligheder for innovation, skal der derfor også være et innovationsvenligt marked og en efterspørgsel efter produkterne. Dette kræver forbrugertillid til produkterne og tjenesterne, ikke mindst hvad angår deres (dokumenterbare) sikkerhed. Forbrugernes tillid til ukendte produkter og tjenester er delvis baseret på, at de ved, at der findes pålidelige forbrugerbeskyttelsesordninger. Det er også lettere at komme ind som ny med innovative produkter på markeder, hvor forbrugertilliden er høj.

Alle former for innovation skal fremmes, for innovation findes også i mange andre former end teknologisk innovation, herunder organisatorisk innovation og innovation inden for tjenester. Øget konkurrence er det mest effektive middel til at fremme innovation, men i denne forbindelse kan også politiske foranstaltninger og innovationsstøtteordninger spille en vigtig rolle.

Betydningen af en endnu mere omfattende strategi sættes i perspektiv af det mål, at investeringerne i FoU skal udgøre 3 % af BNP i EU. Både medlemsstaterne og EU har gjort store fremskridt i retning af at opfylde det mål, at offentlig finansieret forskning skal udgøre 1 % af BNP inden 2010. Bidraget fra den private sektor er ikke kun afhængigt heraf, men også af, at der sikres gunstige afkastmuligheder for FoU-investeringer i Europa. Hertil kræves, at der er en efterspørgsel efter innovative produkter og tjenester, at der er mennesker med de nødvendige evner og ambitioner til at levere disse produkter og tjenester til markedet, og at de retlige rammebetingelser er sådan, at de hurtigt kan markedsføres på det indre marked.

2. AT GØRE EU MERE INNOVATIONSVENLIGT

En af grundene til, at EU's innovationspotentiale indtil nu ikke er blevet fuldt udnyttet, ligger i de stadig eksisterende svagheder i rammebetingelserne og i den konstante undervurdering af innovation som en vigtig værdi i samfundet. Dette er et område, hvor de offentlige myndigheder på alle niveauer kan og bør handle meget hurtigt. Hvis disse hindringer fjernes, vil vi kunne tage et afgørende skridt i retning af at gøre Europa til et virkeligt innovativt samfund.

2.1. Uddannelse er en betingelse

Først og fremmest vil der ikke være noget grundlag for innovation, hvis ikke **uddannelse** indtager en central politisk rolle. Gennem uddannelse skal talent og kreativitet fremmes fra et tidligt stadium. Kommissionen har i sin meddelelse af 10. november 2005⁵ peget på, hvilke

⁵ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om nøglekompetencer for livslang læring, KOM(2005) 548.

nøglekompetencer der er nødvendige for at leve og arbejde i et moderne innovationsorienteret samfund. Heri indgår iværksætterfærdigheder i bred forstand samt læse- og skrivefærdigheder, naturfaglig og matematisk viden, sprog, tilegnelsesfærdigheder og sociale og kulturelle kompetencer og også ikt-færdigheder, som er en afgørende forudsætning for, at ikt og det dermed forbundne innovationspotentiale bliver udnyttet i videre omfang. Gennem den åbne koordinationsmetode vil Kommissionen bidrage til at lette moderniseringen og omlægningen af uddannelsessystemerne, så de giver disse grundlæggende kompetencer.

Manglende sagkundskab, særlig inden for naturfag, ingeniørfag og ikt, er blevet indkredset som en af de største udfordringer. I henhold til data fra Eurostat om menneskelige ressourcer inden for naturfag og ingeniørfag har EU ganske vist netop oplevet en stigning i antallet af kandidater inden for matematik, naturfag og teknologi⁶, men overordnet falder andelen af kandidater inden for naturfag og ingeniørfag stadig, hvilket forværrer den uheldige aldersstruktur inden for disse fag i nogle lande og risikerer at undergrave Europas fremtidige muligheder for innovation. Dette er et problem ikke blot for størstedelen af de nye medlemsstater, men også for de gamle medlemsstater, f.eks. Italien, Nederlandene, Portugal, Tyskland og Østrig (selv om der inden for de senere år i absolutte tal er blevet lidt flere kandidater inden for naturfag og ingeniørfag).

Det bør gennem **medlemsstaternes uddannelsessystemer** sikres, at der er tilstrækkelig sagkundskab til at støtte innovation. Uddannelsessektoren skal følge med tiden. Som der også allerede er opnået enighed om i de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, opfordres medlemsstaterne til at sætte alt ind på at fastsætte ambitiøse mål i deres nationale reformprogrammer, som kan rette op på svagheder på disse områder.

Der skal skabes større **forskermobilitet**, både geografisk og mellem de enkelte sektorer. For at erhverve ny viden og nye færdigheder og for at finde nye anvendelser er det vigtigt med mobilitet mellem landene og strukturel mobilitet mellem den akademiske verden og erhvervslivet. På denne baggrund er det derfor yderst vigtigt at få gennemført en europæisk strategi udviklet af EU og medlemsstaterne for at skabe et åbent og konkurrencedygtigt indre arbejdsmarked for forskere, der giver attraktive karriereudsigter. Både EU og medlemsstaterne skal bakke op om gennemførelsen af strategien, ikke mindst for at sikre, at forskere, som forlader en sektor eller et land af hensyn til en midlertidigt mere attraktiv karriere, ikke forsvinder for altid.

2.2. Udnyttelse af det indre markeds potentiale

Der er stadig en række hindringer på det indre marked. De hæmmer fortsat mobiliteten og gør det umuligt for virksomhederne at opnå en størrelse, der sætter dem i stand til at få et tilstrækkeligt afkast af investeringer i forskning og innovation, og det begrænser EU's innovationspotentiale. Disse hindringer har ikke blot betydning for varer og tjenester og for de forbrugere, der ønsker at bruge dem, men også for arbejdstagernes mobilitet og venturekapitalressourcerne. Hvis Europa skal gøres innovativt, må disse hindringer fjernes. Dette ville også skærpe konkurrencen, som er det vigtigste incitament for innovation.

⁶ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, SEK(2006) 639, s. 19, <http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/progressreport06.pdf>.

Kommissionen er ved at gennemføre en **analyse af det indre marked** med henblik på at fastlægge konkrete prioriteringer for politikkerne fremover. Denne analyse vil bidrage til at gøre det indre marked mere innovationsvenligt.

Man bør især være opmærksom på **tjenesteydelsessektoren**. Denne har et stort og uudnyttet innovationspotentiale⁷. Ikke alene tegner tjenesteydelsessektoren sig for over 2/3 af BNP og beskæftigelsen, men der er også mange mulige synergier med industriel innovation. Da en stor del af innovationen i tjenesteydelsessektoren hovedsagelig er knyttet til forretningsmodellen frem for udvikling af nye teknologier, er det et område, der ofte er ret let at få adgang til for teknologisk mindre udviklede regioner. Ikrafttrædelsen af servicedirektivet vil være et vigtigt skridt i retning af at skabe et egentligt indre marked for tjenesteydelser og betyde et kraftigt incitament for innovation. For fuldt ud at udnytte tjenesteydelsessektorens innovationspotentiale er det nødvendigt at være særlig opmærksom på små og mellemstore virksomheders adgang til finansiering og innovationsmanagement. Som led i "Europe Innova"-initiativet vil Kommissionen udvikle en mere proaktiv tilgang til etablering af og støtte til unge innovative små og mellemstore virksomheder i tjenesteydelsessektoren. Kommissionen vil særlig støtte mere effektive forbindelser mellem højere læreanstalter, iværksættervirksomhed og den finansielle sektor, som kan give anledning til skabelsen af en fælles europæisk platform for kuvøser for nye virksomheder i denne sektor.

Det er også afgørende at skabe betingelser, der kan give resultater for EU's virksomheder verden over på alle markeder, hvor europæisk eksport og europæiske investeringer i øjeblikket er underrepræsenteret, f.eks. i Asien. **Åbne markeder verden over** er derfor vigtige for at fremme innovation i EU. Derudover kan global fremme af EU-normer og -standarder og innovative initiativer give europæiske virksomheder en afgørende konkurrencefordel i relation til lead market-initiativet som beskrevet nedenfor.

2.3. Forbedring af de retlige rammer og sikring af en effektiv beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

Innovation kræver, at de lovgivningsmæssige rammer er forudsigelige og kan rumme og fremme nye udviklingstendenser inden for varer og tjenester, samtidig med at de beskytter intellektuelle ejendomsrettigheder og giver åbne, interoperable standarder. Der er allerede blevet gjort fremskridt inden for bedre lovgivning⁸ på både europæisk og nationalt plan. Hvis virksomhedernes administrative omkostninger i forbindelse med lovgivningsmæssige initiativer kan begrænses, vil det bidrage væsentligt til innovative aktiviteter. Samtidig bør de lovgivningsmæssige rammer også **styrke forbrugernes tillid ved at sikre, at de beskyttelsesordninger**, der findes, anvendes effektivt på innovative produkter på samme måde som på eksisterende produkter.

Analysen af lovgivningens konsekvenser for innovationen bør forbedres. Lovgivningen bør være forudsigelig, fleksibel, enkel og effektiv. En lovgivning, som fokuserer på det politiske mål frem for den tekniske løsning til at nå målet, giver plads til innovative løsninger. Kommissionen vil fortsat fremme denne type lovgivning, ligesom den har gjort det efter den nye metode for produktlovgivning. Den vil desuden tilskynde til, at der i tide fastsættes ambitiøse normer, som fokuserer på ydelse frem for teknologi.

⁷ I november 2006 vil der blive forelagt et arbejdsdokument om innovation i tjenesteydelsessektoren.

⁸ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget "Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program - En strategi til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer", KOM(2005) 535 af 19.10.2005.

Kommissionen vil arbejde på at forbedre de institutionelle rammer for **europæisk standardisering**. Den vil særlig søge at fremskynde vedtagelsen af åbne, interoperable standarder og i højere grad at inddrage små og mellemstore virksomheder og forbrugerne i normfastsættelsesprocessen. På områder, hvor den teknologiske udvikling er særlig hurtig, f.eks. inden for it, kan private virksomheders specifikationer let blive de facto-industrinormer. Hvis dette sker, er det vigtigt, at de ikke lægger hindringer i vejen for markedsadgangen. Som det ses inden for mobilkommunikation er hurtig fastsættelse af åbne, interoperable normer desuden vigtige for, at europæiske virksomheder får succes verden over. Kommissionen vil fortsætte sit samarbejde med de europæiske standardiseringsorganisationer og de forskellige aktører i samfundet for at nå frem hertil. Den vil sikre, at EU-lovgivningen letter anvendelsen af sådanne normer.

Beskyttelse af intellektuel ejendomsret er en anden afgørende forudsætning for innovation. Hvis ikke opfindelser og frembringelser beskyttes i tilstrækkelig grad, er der ingen motivering for at investere i dem. Desuden ville ophavsmændenes anvendelse af dem som et aktiv kunne blive hindret. Det må være en prioriteret opgave at indføre økonomisk rimelige patentprocedurer, hvor kvalitet og retssikkerhed står mål med omkostningerne, og hvor der også findes hurtige, omkostningseffektive og forudsigelige konfliktløsningsprocedurer. Særlig små og mellemstore virksomheder har behov herfor. Kommissionen er fortsat overbevist om, at indførelsen af et "omkostningseffektivt" **EF-patent** er det vigtigste skridt i denne retning. I mellemtiden bør medlemsstaterne og Kommissionen for at fjerne en væsentlig hindring for innovation samarbejde om at gøre det eksisterende patentsystem mere effektivt ved at ratificere London-protokollen og ved at arbejde videre med aftalen om retstvister i forbindelse med europæiske patenter. Det skal samtidig sikres, at der er overensstemmelse med EU-retten.

På grundlag af Rådets konklusioner⁹ og Kommissionens offentlige høring om den fremtidige patentstrategi vil Kommissionen forelægge en ny patentstrategi inden udgangen af 2006. Den vil desuden arbejde på en mere omfattende strategi for intellektuel ejendomsret med henblik på at fremme udbredelsen af innovative idéer. En sådan strategi skal være integreret og økonomisk overkommelig. Der må gøres en større indsats for at øge opmærksomheden om de praktiske aspekter af beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i innovationsmiljøet. En sådan indsats bør særlig være rettet mod små og mellemstore virksomheder og offentlige forskningsinstitutioner.

Specielt er det vigtigt at undersøge, om de eksisterende ordninger for beskyttelse af intellektuel ejendomsret er anvendelige i tjenesteydelsessektoren. Der ligger en særlig opgave i at sikre, at de eksisterende ordninger for copyright også er egnede til anvendelse i forbindelse med nye digitale tjenester. Kommissionen er ved at gennemføre en overordnet analyse af copyrightbestemmelserne for at sikre, at både de lovgivningsmæssige rammer og anvendelsen af dem fremmer udviklingen af nye produkter, tjenester og forretningsmodeller og en brugerbehovsmotiveret forædling af deres anvendelse, som kan tilbydes på tværs af grænserne. Kommissionen har særlig til hensigt at fremlægge et initiativ vedrørende copyrightafgifter inden årets udgang.

Endelig er en bedre håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder på udenlandske markeder afgørende for at beskytte de europæiske virksomheder, og Kommissionen vil

⁹ Konklusioner fra Rådets møde om konkurrenceevne (det indre marked, industri og forskning), 29.-30. maj 2006, dokument 9334/06 (Foreløbig udgave).

koncentrere sin indsats om en række særlig vigtige lande. Der vil blive afsat flere ressourcer til at støtte rettighedsindehavere, særlig små og mellemstore virksomheder, og til at yde støtte vedrørende særlige problemer i forbindelse med intellektuelle ejendomsrettigheder i tredjelande.

2.4. Fremme af samarbejde mellem aktørerne

At indgå i en klynge giver virksomheder en vigtig konkurrencemæssig fordel. **Klynger** bidrager til at bygge bro mellem virksomheder, forskning og ressourcer, og den viden, der er til rådighed, kommer dermed hurtigere ud på markedet. Succesfulde klynger intensiverer konkurrencen parallelt med samarbejdet. De øger produktiviteten, tiltrækker investeringer, sætter gang i forskningen, styrker det industrielle grundlag, udvikler specifikke produkter eller tjenester og står i centrum, når det gælder om at udvikle færdigheder. Klynger i verdensklasse tiltrækker de klogeste hoveder, som er grundlaget for innovation - Silicon Valley er det bedst kendte eksempel.

"Klyngepolitik" er derfor blevet et vigtigt element i medlemsstaternes innovationspolitikker, således som det fremgår af de nationale reformprogrammer, og det er også derfor, klyngepolitikker får støtte gennem en række fællesskabsinstrumenter. Den nye generation af europæiske regionalpolitiske programmer for 2007-2013 fremmer en strategi, der er baseret på regionale innovative klynger, ikke blot i udviklede byområder, men også i dårligere stillede områder eller landområder. Det er netop på regionalt niveau, at mange virksomheder, særlig små og mellemstore virksomheder, indgår i relationer med hinanden og med undervisnings- og teknologicentre. Nærhed bliver dermed en afgørende faktor i innovationsprocessen og fremmer effektiviteten af innovationspolitikken, hvis den skræddersyes til regionale og lokale behov. De nye statsstøtterammer for forskning, udvikling og innovation, der skal vedtages af Kommissionen inden udgangen af året, forventes at gøre det lettere for medlemsstaterne at målrette deres eksisterende støtteforanstaltninger til fremme af bl.a. innovative klynger.

Hvis Europa skal kunne udnytte det fulde potentiale i sine klynger, må de samtidig nå op på en kritisk masse og målrettes strategisk gennem **bedre og mere tværnationalt europæisk samarbejde**. På denne måde bliver der bedre mulighed for at nå frem til europæiske klynger i verdensklasse. For at støtte denne proces vil Kommissionen særlig kortlægge de nationale og grænseoverskridende klyngers styrker og fremme det praktiske samarbejde mellem regionale myndigheder og relevante økonomiske aktører eller sammenslutninger og støtte samarbejdet mellem klyngeinitiativer. De første resultater af dette initiativ vil blive forelagt i efteråret 2007 på en ministerkonference med det formål at nå frem til en fælles klyngedagsorden for Europa.

Den videnbaserede økonomi bygger på overførsel af viden fra dem, som skaber den, til dem, som anvender den og kan basere sig på den. Overførsel af viden mellem offentlige forskningsorganisationer og tredjeparter (herunder industrien og civilsamfundets organisationer) skal forbedres, og medlemsstaterne opfordres til at tage hensyn hertil i deres innovationspolitikker. Hvis dette bliver en realitet, vil der kunne skabes nye markedsmuligheder på grundlag af forskningen. De offentlige forskningsorganisationer, som tegner sig for omkring en tredjedel af al FoU-aktivitet i Europa, spiller her en særlig vigtig rolle. Alle de mange former for overførsel af viden - kontraktforskning, samarbejdsforskning, licenser, publikationer og udveksling af erfaringer forskere mellem den offentlige og private sektor - må videreudvikles og forvaltes bedre.

Kommissionen vil forelægge en meddelelse om bedre **overførsel af viden** mellem den offentlige forskning og industrien i hele Europa. Der vil dermed blive givet vejledning i, hvordan de offentlige myndigheder kan fjerne de eksisterende hindringer, og hvordan ejendomsrettigheder til og udnyttelse af FoU-resultater og dertil knyttede intellektuelle ejendomsrettigheder bedst kan kombineres med offentlige forskningsorganisationers grundlæggende opgaver.

Desuden vil Kommissionen strømline sine **støtte- og informationsnetværk** for virksomheder. Dette vil bidrage til, at nye idéer nemmere vinder indpas og bliver omsat til produkter og tjenester, der kan markedsføres, særlig i de små og mellemstore virksomheders regi. Det vil samtidig være med til at sikre, at innovationsformidlingscentre og Euro Info Centrene kan give de små og mellemstore virksomheder en førsteklases service.

I **Kommissionens meddelelse "Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation"**¹⁰ er der allerede blevet peget på en række vigtige skridt, som kan sætte de europæiske højere læreanstalter i stand til at blive mere effektive, herunder ved at bidrage mere og mere effektivt til innovationsprocessen. Afgørende herfor er, at de højere læreanstalter får tilstrækkelig autonomi til at udvikle deres egne strategier. Strukturerede og strategiske partnerskaber mellem erhvervslivet og de højere læreanstalter skal styrkes. Dette kræver bedre muligheder for udveksling af personale, undervisning i og fremme af iværksættervirksomhed på de højere læreanstalter og etablering af forskerparker omkring de højere læreanstalter, samtidig med at der skal stilles tilstrækkelige økonomiske midler til rådighed til støtte for forskningsresultater. Dette vil bidrage til at slå bro over den kulturkløft, der så ofte er imellem forskningen på de højere læreanstalter og erhvervslivets behov. Hvis der skabes forbindelse mellem de højere læreanstalter og det lokale civilsamfund, vil det også bidrage til, at innovation vinder indpas på lokalt og regionalt niveau.

Kommissionen vil i oktober i år fremsætte et forslag om oprettelse af et **europæisk teknologisk institut**¹¹. Der er her tale om et integreret partnerskab mellem videnskab, erhvervsliv og uddannelse, som i alle sine initiativer skal være indbegrebet af ekspertise. Det er hensigten, at instituttet skal være en hovedmotor og en ny model for innovation på strategiske tværfaglige områder, hvor der er et potentiale for at skabe innovative løsninger og kommercielle fordele med vidtrækkende konsekvenser for Europas konkurrenceevne. Instituttet vil samle de bedste europæiske studerende og forskere, der skal samarbejde med førende virksomheder om at udvikle og udnytte viden og forskning og forbedre kompetencerne inden for forsknings- og innovationsmanagement. Erhvervslivet vil blive integreret fuldt ud i instituttet, idet de både vil få medlemmer i bestyrelsen og blive involveret i alle aspekter af forskning og uddannelse, lige fra fastlæggelse og gennemførelse af uddannelsesaktiviteter til aktiv deltagelse i forskningen.

2.5. Flere økonomiske midler til forskning og innovation

Innovation kræver forskning på højeste plan, der planlægges og udføres i en interaktiv kommunikation mellem forskerne og erhvervslivet. **De europæiske teknologiplatforme** har allerede betydet, at de europæiske forskningsaktiviteter er blevet mere fokuserede, idet disse

¹⁰ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet "Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation", KOM(2006) 208 af 10.5.2006.

¹¹ Det europæiske teknologiske institut: nogle skridt nærmere oprettelsen; meddelelse fra Kommissionen til Det Europæiske Råd, KOM(2006) 276 af 8.6.2006.

platforme under ledelse af industrien samler aktørerne, herunder forskerne og den finansielle sektor. Selv om der ikke er tale om et instrument under rammeprogrammet for forskning og teknologisk udvikling, er der blevet taget hensyn til størstedelen af de forskningsplaner, som platformene har fastlagt, ved udarbejdelsen af Kommissionens forslag til det syvende rammeprogram. På Det Europæiske Råds møde i marts 2006 har samtlige medlemsstater desuden fastsat nationale mål for forskningen, som, hvis de opfyldes, vil øge FoU-investeringerne i EU fra 1,9 % af BNP til 2,6 % inden 2010. Dette er et skridt i den rigtige retning, men den store udfordring ligger nu i at skabe et miljø, der er fremmende for private investeringer i forskning, udvikling og innovation.

Det syvende rammeprogram betyder, at der vil blive afsat langt større midler til samarbejdsforskning i Europa i perioden 2007-2013. Der vil her blive tale om en blanding af eksisterende og nye ordninger. Etableringen af **Det Europæiske Forskningsråd** vil betyde, at det vil give gevinst at konkurrere om topresultater, idet der afsættes EU-midler til den bedste frontlinjeforskning.

De fælles teknologiinitiativer, som er en ny finansieringsordning under det syvende rammeprogram, vil danne en ny ramme for gennemførelse af særlig ambitiøse forsknings- og teknologiprojekter, som kræver store offentlige og private investeringer på europæisk plan. Der er tale om initiativer, hvis omfang og størrelse gør, at de eksisterende støtteordninger ikke er tilstrækkelige til, at de ønskede mål kan nås. De fælles teknologiinitiativer samler aktørerne omkring forskningsprojekter, som der er opnået fælles enighed om, og som erhvervslivet står bag, og fremskynder dermed skabelsen af ny viden, fremmer omsætningen af forskningsresultaterne til strategiske teknologier og fremmer desuden den nødvendige specialisering i højteknologiske sektorer, som er bestemmende for EU's fremtidige industrielle konkurrenceevne. Der er i første omfang blevet peget på potentielle fælles teknologiinitiativer inden for seks områder, som har et betydeligt potentiale til at sætte gang i Europas innovationskapacitet. På baggrund af erfaringerne hermed vil der fremover kunne blive foreslået nye områder.

Medlemsstaterne har besluttet, at det i de **nye samhørighedspolitikprogrammer for perioden 2007-2013** skal forsøges at øremærke en stor del af de samlede bevillinger på 308 mia. EUR til investering i viden og innovation. Alle medlemsstater og regioner er blevet opfordret til at fastsætte ambitiøse mål på dette område. Dette er også i overensstemmelse med Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken 2007-2013, hvor medlemsstaterne og regionerne er blevet opfordret til at afsætte midler til forsøg og investeringer inden for innovation i overensstemmelse med de nationale og regionale innovationsstrategier. Dette vil sætte medlemsstaterne i stand til at opbygge stærke forsknings- og innovationssystemer i Europa, herunder systemer, der støtter innovation på regionalt plan. Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne vil også bidrage til finansiering af innovative aktioner, så der kan udvikles nye produkter af høj kvalitet og med stor merværdi, og så også bæredygtig anvendelse af naturressourcerne fremmes. Der skal være en bedre synergi mellem EU's og medlemsstaternes indsats til støtte for innovation, og alle til rådighed stående EU-instrumenter bør udnyttes fuldt ud for at fremme de nationale innovationspolitiske dagsordener.

For at støtte innovation indeholder **programmet for konkurrenceevne og innovation** tiltag til støtte for innovation, herunder inden for energi, innovation og ikt, i snæver sammenhæng med det syvende rammeprogram for forskning og udvikling. Specielt skal der i henhold til konkurrenceevne og -innovationsprogrammet være en stigning på 60 % i de finansielle instrumenter til støtte for iværksættervirksomhed og innovation. I Kommissionens nyligt

offentliggjorte meddelelse "Finansiering af SMV'ers vækst" peges der på yderligere aktiviteter, der kan forbedre adgangen til finansiering, og som kan indebære en tredobling af startfase- og risikokapitalinvesteringerne inden 2013.

I samarbejde med EIB vil Kommissionen indføre en **finansieringsfacilitet for risikodeling**, som gennem lån og garantier skal yde støtte til investeringer i forskning, teknologisk udvikling og demonstrationsprojekter med høj risiko. På grundlag af udvalgte emner og aktiviteter under det syvende rammeprogram vil EU bidrage med op til 1 mia. EUR til finansieringsfaciliteten, og tilsvarende vil EIB bidrage med indtil 1 mia. EUR. Ved at styrke EIB's finansieringskapacitet inden for forskning mobiliserer EU en lang række europæiske bankers og finansieringsinstitutters bestræbelser inden for forskning og innovation, og dermed øges det private investerings- og finansieringsbidrag på dette område.

For yderligere at fremme adgangen til finansiering med henblik på erhvervsudvikling, herunder inden for tjenesteydelser, har Kommissionen og Den Europæiske Investeringsfond iværksat et innovativt initiativ, hvor strukturfondene anvendes til at give små virksomheder adgang til finansiering. **Jeremie**-initiativet, som det kaldes (efter engelsk "Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises"), vil som led i samhørighedspolitikprogrammer støtte medlemsstaterne i udviklingen af skræddersyede finansielle instrumenter for små og mellemstore virksomheder, og EIF vil være parat til at hjælpe programforvaltere med den svære opgave at sørge for, at der er forskellige former for risikokapital til rådighed, alt efter regionale behov og prioriteringer. Medlemsstaterne opfordres til som en yderligere kilde til kapital og ekspertise at udnytte dette initiativ fuldt ud.

Kommissionen har netop vedtaget nye **retningslinjer for statsstøtte** til fremme af risikokapitalinvesteringer¹². Kommissionen vil inden årets udgang vedtage nye rammer for statsstøtte til forskning, udvikling og innovation. Tilsammen vil disse gøre det muligt for medlemsstaterne bedre at målrette statsstøtten mod markedssvigt, der hindrer, at der stilles risikovillig kapital og venturekapital og tilstrækkelige midler til rådighed til forsknings- og innovationsaktiviteter. Inden for forskning, udvikling og innovation har Kommissionen til hensigt at opstille udvidede FoU- og innovationskategorier, ligesom Kommissionen overvejer at medtage en række målrettede foranstaltninger til støtte for innovation, f.eks. hjælp til unge, innovative nyetableringer, rådgivnings- og støttetjenester, udlån af kvalificeret personale, proces- og organisationsmæssig innovation og innovationsklynger. Medlemsstaterne bør rette deres statsstøttebudgetter mod disse foranstaltninger efter devisen "mindre og mere målrettet støtte".

Skatteincitamenter er også et potentielt vigtigt politisk instrument, som medlemsstaterne kan anvende for at fremme mere erhvervsforskning, innovation og større private investeringer i fuld overensstemmelse med EU-lovgivningen. Mange medlemsstater har for nylig indført nye incitamenter eller styrket allerede eksisterende incitamenter. Medlemsstaterne bør også tage hensyn til god praksis for at forbedre effektiviteten af generelt anvendelige skatteincitamenter til fremme af FoU og optimere anvendelsen af dem. Kommissionen vil senere i 2006 forelægge en meddelelse med detaljerede retningslinjer om disse spørgsmål, som er relevante for udformningen og evalueringen af generelt anvendelige skatteincitamenter for FoU.

¹² EF-retningslinjer for statsstøtte til fremme af risikokapitalinvesteringer i små og mellemstore virksomheder af 19.7.2006,
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/risk_capital_guidelines_en.pdf.

2.6. Det offentlige som godt eksempel

Den offentlige sektor må selv foregå med et godt eksempel ved at indføre innovative strategier og udnytte nye teknologier og procedurer i den offentlige forvaltning. På denne måde kan den bedre opfylde borgernes behov og øge kvaliteten af den offentlige service, herunder også ved at forbedre produktiviteten.

Informations- og kommunikationsteknologi (ikt) bliver i vidt omfang ikke udnyttet i tilstrækkelig grad i EU som helhed, men særlig i den offentlige sektor. Dette har stor betydning for udviklingen af offentlige tjenester: En større anvendelse og udnyttelse af ikt i det offentlige (f.eks. i sundhedssektoren) vil ikke blot forbedre den offentlige sektors produktivitet, men også give adgang til store markeder for innovative ikt-produkter og -tjenester.

Bedre praksis i forbindelse med **offentlige indkøb** kan bidrage til, at innovative produkter og tjenester nemmere vinder indpas på markedet, samtidig med at kvaliteten af offentlige tjenesteydelser på markeder, hvor den offentlige sektor er en vigtig indkøber, forbedres. De udbydende myndigheder kan gøre dette ved at sikre, at de beskriver deres behov bredt og resultatorienteret, hvilket giver tilbudsgiverne mulighed for at foreslå bedre og flere løsninger på det problem, der skal løses. De offentlige indkøbere skal være "intelligente kunder", som planlægger, hvad de skal købe, hvordan det skal købes, og hvem der skal købe det. Som det fremgår af Aho-rapporten, bør de også tage hensyn til omkostningerne i hele et produkts eller en tjenesteydelses levetid, og ikke blot fokusere på indkøbsprisen. Offentlige indkøbere bør desuden samarbejde om at udveksle ekspertise og idéer og om at nå en kritisk størrelse på de ordre, der afgives. Dette vil fremme efterspørgslen efter innovation, og de offentlige myndigheder kan få produkter og tjenester af en højere kvalitet.

Prækommercielle indkøb er en mulighed, som de offentlige myndigheder i Europa endnu ikke har udnyttet. I f.eks. USA spiller denne form for indkøb en vigtig rolle i økonomien, ikke blot i forbindelse med innovation i tilknytning til forsvar, rumforskning og sikkerhed, men også i andre offentlige sektorer som f.eks. transport, sundhed, energi og ikt. Hvis der ikke findes kommercielle løsninger på markedet, kan prækommercielle indkøb hjælpe de offentlige myndigheder med at få teknologisk innovative løsninger, der er udviklet efter deres behov. Ved prækommercielle indkøb foreskriver de udbydende myndigheder ikke en særlig FoU-løsning, der skal udvikles, men anmoder om alternative løsninger på et problem af offentlig interesse.

Det kan også bidrage til at fremme innovative løsninger, hvis der udarbejdes langsigtede planer, som meddeles markedet, og hvis der finder en teknisk dialog sted mellem indkøberne og markedet. Udbudsdirektiverne¹³, der blev vedtaget i 2004, indebærer mulighed for innovationsorienterede udbudsprocedurer. Desuden indeholder disse direktiver også bestemmelser, der forventes at have en positiv virkning med hensyn til at lette små og mellemstore virksomheders adgang til og deltagelse i markederne for offentlige udbud. De offentlige myndigheder bør udnytte disse muligheder. Medlemsstaterne opfordres også til at træffe konkrete foranstaltninger for at fremme innovation og forskning gennem bedre offentlig udbudspraksis i deres nationale Lissabon-reformprogrammer, således som det er foreslået i de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse.

¹³ Direktiv 2004/18/EF og 2004/17/EF.

Kommissionen er ved at udarbejde en håndbog om de muligheder, som udbudsdirektiverne giver for kommercielle og prækommercielle innovationsorienterede udbudsprocedurer. Håndbogen udkommer senere på året. Bogen er et vigtigt bidrag til at oplyse de udbydende myndigheder om, hvilke muligheder de har for at fremme innovation.

3. FREMME AF UDVIKLINGEN AF INNOVATIONSBASEREDE LEAD MARKETS

Mere effektive og konkurrenceorienterede rammebetingelser er en betingelse for, at innovationer vinder indpas i EU, men de kan ikke alene kompensere for EU's vedvarende innovationsunderskud i forhold til dets vigtigste konkurrenter. Som det rigtigt blev fremhævet i Aho-rapporten, må Europa forsøge at udvikle innovationsvenlige markeder på en mere målrettet måde og dermed skabe betingelserne for at lette omsættelsen af teknologisk og ikke-teknologisk innovation til kommercielle produkter.

Det foreslås derfor at iværksætte **et nyt lead market-initiativ** med det mål at fremme skabelsen af og markedsføringsmulighederne for nye innovative produkter og tjenester på lovende områder. Idéen er at finde frem til områder, hvor det i særlig grad ville gavne konkurrenceprocessen og skabe nye markeder, hvis hindringerne blev fjernet. Det indebærer især, at der må sættes samordnet ind på at kombinere foranstaltninger på udbudssiden, f.eks. forskningsstøtte under det syvende rammeprogram, med foranstaltninger, der har som mål at erkende og fremme efterspørgslen efter innovative produkter og tjenester på konkurrenceprægede markeder. De politiske beslutningstagere kan f.eks. undersøge de lovgivningsmæssige rammer og normfastsættelsen og udnytte de muligheder, som udbudsreglerne giver, bedre og forbedre det generelle markedsmiljø for at fremme en mere innovationsvenlig kultur. Et sådant initiativ vil bidrage til at skabe dynamiske "gode cirkler" med voksende efterspørgsel og innovation, idet man fremmer pionerånden uden at favorisere bestemte aktører eller teknologier.

Mere konkret bør der anvendes en systematisk og fremsynet strategi for at se på alle de til rådighed værende politikinstrumenter og anvende dem samordnet for at sikre, at der i tide opstår gunstige, konkurrenceprægede markedsbetingelser for udviklingen af nye teknologier. Dette kræver en samordnet indsats mellem medlemsstaterne og EU, hvor der også tages behørigt hensyn til lignende initiativer i medlemsstaterne.

Ved fastlæggelsen af prioriterede områder bør der handles markedsorienteret og tages hensyn til kravet om fri og fair konkurrence. Ingen områder bør på forhånd være udelukket fra initiativet, men der er en klar offentlig interesse i at støtte nye løsninger, som er i overensstemmelse med borgernes ønsker. Der er her særlig tale om områder, hvor de offentlige myndigheder spiller en afgørende rolle med hensyn til at fjerne eksisterende hindringer for, at nye produkter vinder indpas på markedet. Dette må dog ikke ske på bekostning af innovationsstøtte i mere traditionelle sektorer.

Kommissionen er overbevist om, at man ved at vise, at innovation kan bidrage til at imødekomme sådanne ønsker, ved hjælp af en sådan strategi vil kunne bidrage væsentligt til at skabe et innovationsvenligt samfund, idet man øger borgernes tillid til fordelene ved det.

I praksis kan Kommissionen trække på teknologiplatformene og innovationspanelerne under "Europe Innova"-initiativet¹⁴, som er i stand til at indkredse hindringer og muligheder i relation til særlige teknologiske områder og sektorer. Særlig den langsigtede strategiske forskningsplanlægning under teknologiplatformene udgør et godt grundlag til vurdering af behovet for yderligere tiltag.

Økoinnovation er et område med lovende muligheder for skabelsen af et innovationsvenligt lead market. Økoinnovations katalysatorvirkning kan fremmes gennem miljøpolitikken, navnlig gennem en fornuftig lovgivning og udvikling af markedsorienterede instrumenter. F.eks. kan der indføres en ordning, hvorefter bestemte produkter med den bedste økologiske profil på markedet bliver referencenorm inden for en vis periode, således at også andre virksomheder tilskyndes til at bruge den. Økoinnovation kan også fremmes ved at tilskynde til samarbejde mellem forskere og erhvervslivet inden for lovende områder, f.eks. bygge- og anlægssektoren, vandforvaltning, bioindustri, CO₂-udskillelse og -lagring og genbrug.

Fastsættelsen af mål for forbedring af energieffektiviteten som led i økoinnovationspolitikken kan tjene som model for andre energipolitiske aspekter: den kommende handlingsplan om dette spørgsmål vil bidrage konkret til at opfylde dette mål. Dette skal også ses i sammenhæng med den for nylig offentliggjorte grønbog¹⁵ om en europæisk strategi for bæredygtig, konkurrencedygtig og sikker energi og den kommende europæiske strategiske statusopgørelse på energiområdet.

Eksempel på et potentielt innovationsvenligt lead market: intelligente lavenergihuse

Et lead market for intelligente lavenergihuse ville give nye forretningsmuligheder (f.eks. intelligente tjenester, bygningsmoduler, -komponenter og -materialer og nye energiforsyningsressourcer) og bidrage væsentligt til at gøre Europa mindre afhængig af fossil energi og dermed begrænse emissionen af drivhusgasser og andre forurenende stoffer.

Intelligente lavenergihuse giver mulighed for et helt nyt teknologiintensivt europæisk marked med åbenlyse muligheder for verdensomspændende eksport. Den europæiske platform for bygge- og anlægsteknologi har allerede under industriens ledelse samlet en hel række aktører (herunder kunde- og brugerorganisationer, energiforsyningsvirksomheder, lokale og regionale myndigheder, byggematerialeproducenter, producenter af bygningsudstyr, arkitekter, ingeniører og fagfolk inden for teknologiske nøglesektorer) med henblik på udviklingen af en strategisk forskningsplan. Platformen arbejder også med foranstaltninger på efterspørgselssiden, som kunne fremme efterspørgslen efter innovative teknologier og tjenester, f.eks. initiativer til fremme af energieffektiviteten i den offentlige sektor, forbedrede offentlige udbudsprocedurer og ændringer af ordningen for intellektuelle ejendomsrettigheder¹⁶.

Der er brug for en europæisk politisk dagsorden for at fjerne de resterende hindringer og for at sikre, at metoder og resultatevalueringskriterier udbredes og anvendes. Det skal også sikres, at gældende bestemmelser og initiativer (f.eks. EU's direktiver om bygge- og anlægssektoren og

¹⁴ Se mere om innovationspanelerne under Europe Innova på <http://www.europe-innova.org/index.jsp>.

¹⁵ Grønbog om energieffektivitet, KOM(2005) 265 af 22.6.2005.

¹⁶ I bygge- og anlægssektoren gøres der i øjeblikket ikke i særlig høj grad brug af mulighederne for formel beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder eller patentering.

om energikrav, EU's handlingsplaner, de nationale bestemmelser, grønbogen om energi og Kyoto-emissionsforpligtelserne) integreres ensartet.

Andre eksempler på sådanne områder er **indre sikkerhed og forsvar**, som opmærksomheden samler sig om globalt. Man kan her forestille sig innovative foranstaltninger inden for f.eks. offentlig transport, byplanlægning og beskyttelse af grænserne. **Rumfartssektoren** byder på gode udsigter for højteknologisk innovation (særlig relevant for offentlige investorer i forbindelse med Galileo¹⁷ og GMES-initiativet vedrørende global miljø- og sikkerhedsovervågning, som er Kommissionens fremtrædende rumfartsprogrammer). Disse bør dele deres viden om systemet og dets anvendelsesmuligheder for erhvervslivet med brugere længere nede i systemet, både i og uden for rumfartssektoren, så disse i højere grad bliver opmærksomme på potentielle rumfartsbaserede løsninger. **Transport** er et område, hvor efterspørgslen efter energieffektivitet giver store muligheder, og også **havteknologi og produkter, der giver nye muligheder for anvendelse af havet**, f.eks. dybhavsboring, havbioteknik, offshorehavbrug og vedvarende energi og teknologier til overvågning af havet fra rummet, byder på et lovende potentiale. **Sundhedssektoren**, som har et kæmpe vækstpotentiale for innovative produkter og tjenester, særlig e-sundhed og individuelle løsninger, der skal gøre det muligt for ældre at klare sig selv i egen bolig, lægemidler og medicinsk udstyr, hvor innovation kan give direkte fordele for patienterne og forbedre konkurrenceevnen, samt **velfærd og kultur** (f.eks. kreative indholdstjenester, som får en ny dimension med udbredelsen af bredbåndsnetværk, der giver borgerne og virksomhederne adgang til alle former for kreativt indhold, f.eks. audiovisuelle tjenester, spil, kulturinformation hjemme og undervejs) er eksempler på markeder, hvor den offentlige sektor bør spille en rolle.

Kommissionen vil gennemføre en detaljeret analyse baseret på oplysninger fra en hel række kilder, herunder en offentlig høring, for at finde frem til mulige områder, hvor en kombination af foranstaltninger på udbuds- og efterspørgselssiden kan bidrage til, at der opstår innovationsvenlige markeder. Der er på baggrund heraf allerede blevet igangsat en uformel høring af de europæiske teknologiplatforme og innovationspanelerne under "Europe Innova"-initiativet. Kommissionen vil stille forslag om en **omfattende strategi** på grundlag af resultatet af begge høringer og eventuelt andet relevant input (f.eks. fra de regionale innovationsnetværk under det kommende initiativ vedrørende økonomisk forandring i regionerne) og på grundlag af en analyse af, hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at fremme fremkomsten af sådanne lead markets og af virkningen af dem. Kommissionen vil i den forbindelse også rette opmærksomheden mod den forventede positive virkning på vækst og beskæftigelse. I første omgang vil idéen blive afprøvet i 2007 ved at anvende den i en pilotfase på et begrænset antal områder.

Kommissionen har til hensigt at gennemføre dette innovationsvenlige lead market-initiativ inden for de eksisterende lovgivningsmæssige og institutionelle rammer. Det afgørende er, at alle relevante aktører politisk forpligter sig til at indkredse og fjerne potentielle hindringer for, at der opstår innovationsvenlige markeder. Kommissionen vil styre denne proces og fremme samarbejdet om en fælles dagsorden.

¹⁷ For at systemet skal kunne opfylde kravene hos så mange brugere som muligt, bør man undersøge, om det kunne være en idé at udskrive en konkurrence for unge opfindere om fremtidige anvendelser af Galileo-signalet på EU-plan. Et sådant initiativ bør koordineres med allerede eksisterende konkurrencer.

4. BEDRE STYRING AF INNOVATIONSPROCESSEN PÅ EUROPÆISK PLAN

Hvis EU's resultater inden for innovation skal blive bedre, må man lægge sig fast på en bred og langsigtet politisk ramme. Ingen enkelt foranstaltning eller aktør kan give dette resultat eller den højere vækst, den kan muliggøre. Kun en samlet indsats fra alle offentlige og private aktørers side - i gensidigt samarbejde, når det er nødvendigt, og i gensidig konkurrence, når det er hensigtsmæssigt - vil føre til, at samfundet bliver så innovativt, som det bør være.

Politisk lederskab er særlig nødvendigt for at forvalte de **strukturændringer**, der uundgåeligt følger med det videnbaserede og innovationsvenlige samfund, som denne meddelelse har til formål at fremme. Virksomhederne må også bidrage og vise **kollektiv social ansvarlighed** ved at lette accepten af innovation. Øgede investeringer i forskning og innovation er de bedste midler til at forbedre deres konkurrenceevne. Som led i deres socialt ansvarlige adfærd bør virksomhederne også være opmærksom på, at en hurtig teknologisk udvikling kan gøre borgerne utrygge. Hvis man hjælper borgerne med at fjerne denne utryghed, vil det øge deres tillid til innovation. Innovation skal organiseres på en måde, som ikke blot støtter accepten af forandringer, men også skaber personalemæssige muligheder, hvilket igen fører til højere produktivitet.

På politisk plan skal innovation fortsat anerkendes og konsekvent støttes af medlemsstaterne som et **højt prioriteret område inden for det eksisterende partnerskab for vækst og beskæftigelse**. På Det Europæiske Råds møder i foråret 2005 og foråret 2006 blev denne tilgang bekræftet, men der skal gøres mere for, at innovation fortsat kan være synlig og stå højt på den europæiske dagsorden. Kommissionen hilser det velkommen, at formandskabet har til hensigt at drøfte innovation på det uformelle møde mellem stats- og regeringscheferne i Lahti den 20. oktober 2006. Kommissionen håber, at Lahti-topmødet vil munde ud i erklæringer til støtte for innovation omsat til konkrete handlinger fra medlemsstaternes side.

En betingelse for at kunne gennemføre de politiske retningslinjer, som præsenteres i denne meddelelse, er, at der indføres en **bedre struktur for styring af innovationsprocessen**. Denne skal omfatte innovation på alle niveauer. Vigtigst er det at etablere stærke innovationssystemer i alle **medlemsstaterne**, som bygger på alle de innovationsfremmende faktorer, der er beskrevet i denne meddelelse, herunder uddannelse, forskning, videnoverførsel, iværksætterånd og finansiering. I den forbindelse foreslås det, at medlemsstaterne anvender de nationale koordineringsmekanismer, der er fastlagt under Lissabon-processen, til at overvåge, at deres innovationsstrategier gennemføres i praksis.

Styringsstrukturen i den fornyede Lissabon-strategi giver som led i den traktatbaserede multilaterale overvågning et forum for politikdiskussioner og udveksling på **EU-plan** af bedste praksis inden for innovation. Drøftelserne om innovation i Rådets forskellige sammensætninger i efteråret 2006 giver lejlighed til at levere input til Kommissionens statusberetning for 2007 og til yderligere drøftelser i Rådet i foråret 2007. Kommissionen vil særlig i forbindelse med evalueringen af rapporterne om gennemførelsen af de nationale reformprogrammer - der skal foreligge den 15. oktober - nøje vurdere medlemsstaternes reformer og politikker vedrørende innovationssystemet og aflægge beretning herom i statusberetningen. I den forbindelse opfordres Rådet (konkurrenceevne) til regelmæssigt at vurdere virkningen af de nationale innovationspolitikker på konkurrenceevnen.

I henhold til styringscyklussen i den fornyede Lissabon-strategi skal der vedtages integrerede retningslinjer til styring af processen igennem en treårs periode. Den næste revision af de integrerede retningslinjer i 2008 med henblik på en ny treårs cyklus vil indebære en mulighed

for at udnytte erfaringerne med de nationale reformprogrammer i styringscyklussen 2005-2008 på linje med de nye politikretningslinjer, der er indeholdt i denne meddelelse. Ved konsekvensanalyserne af EU-lovgivningen kræves det allerede udtrykkeligt, at der tages hensyn til, hvilke konsekvenser reguleringen har for innovation. Disse bestemmelser vil blive evalueret for at styrke dem som led i den generelle gennemgang af Kommissionens retningslinjer for konsekvensanalyser.

Den væsentligste kompetence til fremme af innovation ligger ofte på **regionalt plan**. Regionerne bør derfor inddrages i udarbejdelsen og gennemførelsen af de nationale reformprogrammer, herunder ved at udvikle deres egne regionale innovationsstrategier. Der må sættes yderligere ind på at fremme politiklæring og udbredelse af god praksis på tværs af grænserne. I den forbindelse vil Pro Inno Europe-initiativet være en platform, som samler politiske beslutningstagere på regionalt og nationalt plan med henblik på at lette tværnationalt samarbejde på områder af fælles interesse. Industrielle klynger er et godt eksempel herpå. Som et supplerende initiativ vil Kommissionen foreslå medlemsstaterne, at der under de nye samhørighedspolitikprogrammer indføres et initiativ vedrørende økonomisk forandring i regionerne. Regionerne vil med dette initiativ få mulighed for at samarbejde i netværk med henblik på at udvikle bedste praksis på vigtige områder, f.eks. forskning og innovation, og at bidrage til omsætning af nye idéer til projekter, der kan få støtte under programmerne.

Endelig er **private aktører** et afgørende element i et effektivt innovationssystem, og de bør derfor inddrages fuldt ud, når der skal fastsættes politiske prioriteringer. Medlemsstaterne opfordres til at fremme offentlig-private partnerskaber, når det er muligt, så den private sektor kommer til at spille en større rolle inden for uddannelse, forskning og finansiering.

5. EN PLAN FOR ET MERE INNOVATIVT EUROPA

Svaghederne ved EU's innovationssystem kan opsummeres som mangler ved ressourcerne og evnerne til innovation, ved incitamenterne for innovation og i samspillet mellem innovationsaktørerne.

Man har i de seneste år både på nationalt plan og EU-plan gjort en indsats for at afhjælpe disse mangler. 3 %'s-handlingsplanen¹⁸ og Kommissionens meddelelse "Mere forskning og innovation" fra oktober 2005 har været vigtige milepæle i denne henseende.

I nærværende meddelelse sættes disse bestræbelser ind i en **bredere sammenhæng**. Hensigten er at stimulere både udbuds- og efterspørgselssiden af innovation. Dermed er den også i overensstemmelse med anbefalingerne i Aho-rapporten. Den lægger grundlaget for den bredt funderede innovationsstrategi, som der blev anmodet om på Det Europæiske Råds forårsmøde. Målsætningerne kan kun opfyldes, hvis den gennemføres bredt på EU-, medlemsstats- og regionsplan. Samtidig er det ikke kun de offentlige myndigheder, der må gøre en indsats, men også erhvervslivet og civilsamfundet.

Følgende **10 foranstaltninger** må som led i Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse politisk prioriteres særlig højt:

¹⁸ Meddelelse fra Kommissionen "Investeringsplan for forskning: En handlingsplan for Europa", KOM(2003) 226 endelig/2 af 4.6.2003.

Foranstaltning 1: Medlemsstaterne opfordres til at bruge væsentlig flere offentlige ressourcer på uddannelse og til at indkredse og fjerne de hindringer i deres **uddannelsessystemer**, som står i vejen for fremme af et innovationsvenligt samfund. De bør særlig føre de anbefalinger ud i livet, som indgår i meddelelsen "Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden"¹⁹, som har som mål at skabe bedre uddannelse og innovationsfærdigheder.

Foranstaltning 2: Der bør oprettes et **europæisk teknologiinstitut**, der skal bidrage til at forbedre Europas innovationskapacitet og -resultater. Kommissionen har til hensigt at fremsætte et forslag herom i oktober 2006, og instituttet bør kunne begynde sit arbejde senest i 2009.

Foranstaltning 3: EU og medlemsstaterne bør arbejde videre på at udvikle og gennemføre en strategi for et åbent, indre og konkurrencedygtigt europæisk **arbejdsmarked for forskere** med attraktive karrieremuligheder, herunder incitamenter for mobilitet.

Foranstaltning 4: For at råde bod på, at forskningsresultaterne ikke udnyttes i tilstrækkelig grad i Europa, vil Kommissionen vedtage en meddelelse i 2006 - omfattende bl.a. frivillige retningslinjer og initiativer fra medlemsstaternes og de berørte aktørers side - for at fremme **videnoverførsel mellem universiteter og andre offentlige forskningsorganisationer** og industrien.

Foranstaltning 5: EU's **samhørighedspolitik** for perioden 2007-2013 vil blive mobiliseret til støtte for regional innovation. Alle medlemsstater bør arbejde på at øremærke en væsentlig del af de 308 mia. EUR, der står til rådighed, til investering i viden og innovation.

Foranstaltning 6: Kommissionen vil inden udgangen af 2006 vedtage nye rammer for **statsstøtte** til forskning, udvikling og innovation. Disse skal hjælpe medlemsstaterne med bedre at målrette statsstøtte mod markedssvigt, der står i vejen for forsknings- og innovationsaktiviteter. Medlemsstaterne bør om dirigere deres statsstøttebudgetter til disse mål i fuld overensstemmelse med deres generelle forpligtelse til "mindre og mere målrettet støtte". Kommissionen vil også senere i 2006 forelægge en meddelelse med detaljerede retningslinjer for udformning og evaluering af generelt anvendelige **skatteincitamenter for FoU**.

Foranstaltning 7: På baggrund af den nyligt afholdte offentlige høring vil Kommissionen forelægge en ny **patentstrategi** inden udgangen af 2006 og udarbejde en mere omfattende strategi for **intellektuelle ejendomsrettigheder** i 2007, blandt andet med henblik på at lette udvekslingen af innovative idéer.

Foranstaltning 8: På grundlag af analysen af copyrightlovgivningen vil Kommissionen fortsat arbejde på at sikre, at de lovgivningsmæssige rammer og anvendelsen heraf gavner udviklingen af nye **digitale produkter, tjenester og forretningsmodeller**. Kommissionen vil inden udgangen af 2006 forelægge et initiativ om copyrightafgifter.

Foranstaltning 9: Kommissionen vil i 2007 afprøve en strategi, der skal lette fremkomsten af innovationsvenlige **lead markets**. I den forbindelse vil den efter en offentlig høring, hvori særlig teknologiplatformene og innovationspanelerne under "Europe Innova"-initiativet indgår, på et begrænset antal områder foretage en detaljeret analyse af potentielle hindringer

¹⁹ Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation, KOM(2006) 208 af 10.5.2006.

for, at nye teknologier vinder indpas. Ud fra erfaringerne hermed vil Kommissionen udarbejde en omfattende strategi for lead markets.

Foranstaltning 10: Kommissionen vil inden udgangen af 2006 offentliggøre og udbrede en håndbog om, hvordan prækommercielle og kommercielle offentlige indkøb kan fremme **innovation**, for at hjælpe medlemsstaterne med at udnytte de muligheder, som de nye udbudsdirektiver giver.

Rammerne for gennemførelsen disse foranstaltninger er den fornyede **Lissabon-strategi** for vækst og beskæftigelse. Dette kræver, at alle parter, og især medlemsstaterne, forpligter sig til at gennemføre de strukturreformer, der skal fremme innovation. Kommissionen vil overvåge gennemførelsen af planen som led i Lissabon-processen. I den årlige statusrapport, der skal forelægges i december 2006, og i evalueringen af de nationale reformprogrammer vil der blive lagt særlig vægt på disse områder.